

SHRNUTÍ VÝVOJE V ROCE 2013

Makroekonomická situace a vnější vztahy

Hrubý domácí produkt ČR meziročně poklesl v reálném vyjádření o 0,9 %. V roce 2013 pokračoval pozitivní trend vývoje obchodní bilance, která dosáhla rekordního přebytku (188 mld. Kč). Během celého roku se míra inflace pohybovala pod inflačním cílem a za celý rok vykázala růst o 1,4 %. V říjnu se inflace dostala dokonce pod 1 %. ČNB již nemohla na danou situaci reagovat snížením úrokových sazeb, proto se vývoj inflace pokusila ovlivnit skrze kurzový kanál a v listopadu přistoupila k devizovým intervencím, pomocí kterých hodlá bránit posilování kurzu koruny pod úroveň 27 CZK/EUR, a to minimálně do začátku roku 2015. Koruna ke konci roku meziročně oslabila vůči euru o 9,1 % na 27,4 CZK/EUR a vůči dolaru o 4,4 % na 19,9 CZK/USD.

Prostředky použitelné na finančním trhu

Celkový objem prostředků, po dalším meziročním růstu (5,3 %), dosáhl na konci roku 4,4 bil. Kč. V absolutní hodnotě nejvíce narostl objem nejvýznamnější položky – depozit u úvěrových institucí. Největší relativní nárůst zaznamenaly prostředky ve fondech kolektivního investování (14,7 %) a ve III. penzijním pilíři (14,4 %).

Struktura úspor domácností

Z hlediska struktury v úsporách nedošlo během roku 2013 k významným změnám. Nejznatelnější odliv prostředků nastal u položky termínované vklady (snížení jejich podílu na celkových úsporách o 1,7 p.b.) směrem do vkladů netermínovaných. Dále se snížil podíl stavebního spoření (o 1 p.b.) a životního pojištění (o 0,2 p.b.). Naopak u podílu na úsporách domácností došlo ke zvýšení u penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření (o 0,9 p.b.) a podílových fondů (o 0,8 p.b.).

Subjekty finančního trhu

Institucionální struktura finančního trhu je ustálená a změny v jednotlivých sektorech byly pouze dílčí. V sektoru družstevních záložen došlo k odejmutí povolení působit jako družstevní záložna největšímu subjektu - Metropolitnímu spořitelnímu družstvu. V souvislosti s počátkem penzijní reformy se původní penzijní fondy transformovaly na penzijní společnosti. Nárůst počtu subjektů nastal i u zprostředkovatelů finančních produktů a subjektů kapitálového trhu, což svědčí o jeho zotavení a atraktivnější nabídce pro investory.

Bankovní sektor

Celkový objem aktiv bankovního sektoru vzrostl o 8,8 % na 5,2 bil. Kč. Hospodářský výsledek bank před zdaněním dosáhl 73,6 mld. Kč, což představuje meziroční pokles o 4,0 %. Jedná se však o druhý nejlepší výsledek v historii. Důvodem meziročního poklesu byly především nižší čisté úrokové výnosy. Kapitálová přiměřenost bankovního sektoru vrostla až na úroveň 17,2 %.

Úrokové sazby

Základní sazba ČNB (2T repo) byla ponechána po celý rok 2013 na úrovni 0,05 %, což se projevilo v pokračujícím poklesu průměrné úrokové sazby nových úvěrů a v mírně nižším úročení vkladů. RPSN z nových úvěrů na spotřebu klesla o 0,9 p.b. na 15 %, RPSN na bytové nemovitosti poklesla o 0,2 p.b. na 3,5 %.

Vklady a úvěry

Objem bankovních vkladů vzrostl o 6,7 % a na konci roku dosáhl 3,3 bil. Kč. Bankovní úvěry zaznamenaly oproti roku 2012 vyšší dynamiku růstu (6,5 % oproti 2,4 %) a na konci roku 2013 dosáhly 2,5 bil. Kč. Ukazatel podílu úvěrů v selhání na celkových klientských úvěrech meziročně mírně poklesl z 6 % na 5,9 %. Poměr klientských vkladů ke klientským úvěrům je v ČR dlouhodobě stabilní a ke konci roku 2013 dosahoval úrovně 146,4 %.

Hypoteční trh

Nesplacená jistina hypotečních úvěrů poskytnutých domácnostem během roku 2013 vzrostla o 46,1 mld. Kč a dosáhla 746,6 mld. Kč. Tempo meziroční změny se podstatněji nezměnilo, když vykázalo oproti roku 2012 mírný růst o 0,3 p.b. na 6,6 %. Sazby hypotečního trhu vykazované pomocí Hypoindexu zaznamenaly oproti roku 2012 pozvolnější pokles o 0,11 p.b. na úroveň 3,06 % na konci roku.

Stavební spořitelny

V roce 2013 bylo uzavřeno cca 450 tis. nových smluv o stavebním spoření. Tohoto produktu využívá ke spoření celkem 4,1 mil. osob. I přes meziroční zvýšení počtu nově uzavřených smluv (3,8 %) došlo, poprvé v historii, k poklesu celkové naspořené částky o 1,4 % na 429,1 mld. Kč. Objem nově poskytnutých úvěrů dosáhl 41,3 mld. Kč, celkově pak stavební spořitelny evidovaly poskytnuté úvěry ve výši 261,4 mld. Kč (- 7,4 %).

Družstevní záložny	V roce 2013 ČNB odejmula povolení k činnosti největší družstevní záložně Metropolitnímu spořitelnímu družstvu. Tato událost výrazně ovlivnila i vývoj jednotlivých ukazatelů ke konci roku. Celková rozvaha sektoru tak meziročně poklesla o 19,4 % na 31 mld. Kč. Počet členů družstevních záložen poklesl o 1,5 % na 53 595. Objem nesplacených úvěrů meziročně poklesl o 24,9 % na téměř 27 mld. Kč. V sektoru záložen ovšem došlo k výraznému zhoršení podílu pohledávek za klienty v selhání - z úrovně 9,9 % v roce 2012 na 21,9 %.
Regulované trhy	Hlavní index PX zaznamenal pokles o 4,8 %, přičemž se pohyboval v rozmezí 853 až 1 066 bodů. V průběhu roku 2013 pokračoval trend poklesu obchodní aktivity s akciemi, který meziročně poklesl o 30,3 %.
OCP a správa aktiv	Objem obchodů v sektoru OCP vzrostl meziročně o 30 % na 65,4 bil. Kč. Za celým výrazným navýšením objemu obchodů stáli nebankovní OCP, kteří uzavřeli obchody v rámci obhospodařovatelského vztahu pro zákazníky v hodnotě o 17,4 bil. Kč vyšší než v roce 2012. Byla tak oslabena dominantní pozice bankovních OCP, kteří se v rámci celého sektoru podíleli na 70,7 % všech obchodů (pokles o cca 25 p.b.). Objem spravovaného majetku v roce 2013 vzrostl o 10,1 % na konečných 975,1 mld. Kč.
Investiční fondy	Objem prostředků investovaných ve fondech kolektivního investování meziročně vzrostl o 14,7 % na 269,8 mld. Kč. Oproti roku 2012 došlo k vyššímu růstu objemu majetku v zahraničních fondech (o 20,5 mld. Kč) než ve fondech domácích (o 14 mld. Kč). Největšímu přílivu prostředků se těšily smíšené fondy následované fondy akciovými. V roce 2013 nadále vzrostl počet fondů kvalifikovaných investorů, které navýšily objem spravovaných aktiv na 68,8 mld. Kč.
Pojišťovny	Pojistný trh přes mírný růst (o 1,9 %) lze stále charakterizovat ve střednědobém horizontu jako stagnující. Výše hrubého předepsaného pojistného dosáhla 156,5 mld. Kč, což odpovídá úrovni roku 2010. Předpis pojistného v neživotním pojištění vzrostl o 4,2 % na 85 mld. Kč a v životním pojištění došlo naopak k poklesu o 0,7 % na 71,6 mld. Kč.
Důchodové spoření	Ke konci prvního roku fungování důchodového spoření dosáhly prostředky v důchodových fondech výše 346 mil. Kč. V průběhu roku 2013 se účastníci důchodového spoření stalo téměř 82 tis. osob.
Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření	Od roku 2013 je III. pilíř penzijního systému rozšířen o doplňkové penzijní spoření nabízené prostřednictvím účastnických fondů. Penzijní připojištění je dále poskytováno v rámci transformovaných fondů, kam již není umožněn vstup nových účastníků. V obou typech fondů byly ke konci roku 2013 evidovány prostředky v celkové výši 282 mld. Kč, což představuje nárůst o 14,3 %. Počet účastníků ve III. pilíři poklesl o 172 tisíc na 4,96 mil. osob. Nové podmínky vyplácení státního příspěvku stály za výrazným zvýšením průměrného měsíčního příspěvku účastníka v transformovaném fondu (o 22,2 %) na 568 Kč. V předchozích letech klesající podíl smluv, u kterých přispívá zaměstnavatel, v roce 2013 mírně vzrostl na 18,9 %.
Vládní sektor	Hospodaření vládního sektoru za rok 2013 skončilo deficitem ve výši 1,5 % HDP. Oproti předchozímu roku se tak jedná o výrazné zlepšení (o 2,7 p.b.). Celkový dluh vládního sektoru dosáhl ke konci roku 2013 hodnoty 46 % HDP.
Legislativa finančního trhu	V oblasti české legislativy nabyly v roce 2013 účinnosti nové předpisy upravující druhý a třetí penzijní pilíř a činnost investičních společností a investičních fondů. Dále byly novelizovány předpisy upravující oblasti činnosti ČNB, spotřebitelského úvěru, směnárenské činnosti a odpovědnosti z provozu vozidla. Na evropské úrovni se prioritními tématy staly legislativní návrhy související se vznikem tzv. bankovní unie, rámce pro ozdravné postupy a řešení problémů úvěrových institucí a investičních podniků, nová regulace trhů s finančními nástroji a centrálních depozitářů, platebních služeb, snižování nadměrného spoléhání se finančních institucí na externí rating a smlouvy o úvěru na bydlení.